

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
SALUT MENTAL

Any acadèmic 2014-15

Informació general de l'assignatura

Denominació	SALUT MENTAL
Codi	100417
Semestre d'impartició	1r Q Avaluació Continuada
Caràcter	Obligatòria
Nombre de crèdits ECTS	6
Crèdits teòrics	3
Crèdits pràctics	3
Horari de tutoria/lloc	Despatx 2.18 Cita prèvia e-mail 973702470
Departament/s	Infermeria
Modalitat	Presencial
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.
Idioma/es d'impartició	Català / Castellà
Grau/Màster	Grau en Infermeria
Horari de tutoria/lloc	Despatx 2.18 Cita prèvia e-mail 973702470
Adreça electrònica professor/a (s/es)	Maria.sanchez@infermeria.udl.cat

Informació complementària de l'assignatura

La incidència dels problemes de salut mental sobre la població en general, ha estat molt discutida durant els darrers temps. Des de visions optimistes que la situen a l'entorn del 10%, a d'altres més pessimistes que ho fan en un 25%, podem calibrar la importància que aquest tema té en el camp de la salut. El present programa té com a meta introduir al futur professional d'infermeria en aquest camp, indicant-li quins son els principals problemes als que s'ha d'enfrontar al llarg de la seva carrera professional. Se pretendrà que els alumnes comprenguin els aspectes més significatius que afectin a l'individu des de la perspectiva de la seva salut mental, proporcionant-li una visió més àmplia e integral del mateix, mitjançant l'adquisició d'uns coneixements teòrics.pràctics que li permetran al menys, entendre, previndre i actuar sobre les persones amb aquests problemes de salut, així com a les famílies i a la comunitat en general.

Objectius acadèmics de l'assignatura

- Analitzar la situació de la Psiquiatria i Salut Mental a la llum de les aportacions històriques i teòriques més rellevants.
- Analitzar les diferències transculturals en la consideració de la salut i malaltia mental.
- Conèixer els dispositius i prestacions sanitàries i socials de l'atenció a la salut mental. I les estructures del circuit terapèutic en la salut mental.
- Analitzar la situació de la disciplina a la llum de les aportacions històriques i teòriques més rellevants. Analitzar el rol i aportacions específiques d'infermeria dins de l'equip de treball multidisciplinar.
- Coneixements sobre la relació professional i terapèutica, l'entrevista amb el pacient psiquiàtric i sistemes de diagnòstics d'infermeria psiquiàtrica.
- Conèixer e incorporar reflexions i compromisos bàsics sobre les qüestions ètiques i legals en psiquiatria en les funcions, actuacions e intervencions de la infermeria psiquiàtrica.
- Desenvolupar habilitats bàsiques per a la identificació i jerarquització del problemes de salut mental, psiquiàtrics i relacions més comuns, pel mitja de recollida d'informació i valoració.
- Conèixer els conceptes i característiques de les diferents patologies psiquiàtriques més comuns.
- Conèixer els trastorns així com les actituds i maneig en la relació amb els infants i adolescents que pateixen trastorns psiquiàtrics.
- Adquirir coneixements bàsiques referents a les urgències psiquiàtriques i les formes d'actuar en les mateixes mesures a adoptar.
- Adquirir i elaborar els coneixements i estratègies referents als cuidatges dels problemes de salut mental i psiquiàtrica que es produeixen en l'individu.
- Revisar les teràpies més utilitzades en l'atenció als problemes mentals.
- Iniciar-se en l'abordatge eficaç dels problemes de salut mental i psiquiàtrics.
- Conèixer les principals modalitats terapèutiques i d'intervencions existents en infermeria.
- Ajudar al pacient i família en el desenvolupament d'activitats de foment, protecció i educació en salut mental.
- Desenvolupar aptituds, actituds desestigmatitzant respecte a l'aprenentatge dels processos de salut/malaltia/atenció professional cap a les persones amb trastorns mentals o problemes de salut mental.

SESSIONS GRUPALS

- Complementar l'aprenentatge de les actituds i de les habilitats en els procediments específics necessaris per al cuidatge del pacient amb problemes de salut mental i psiquiàtrics.
- Experimentar els diferents procediments d'infermeria que es poden fer en els cuidatges dels pacients amb trastorns mentals i psiquiàtrics.
- Identificar les necessitats i problemes del possible pacient amb malaltia mental i psiquiàtrica, tant físic com mental.
- Identificar i diferenciar les característiques específiques dels diferents trastorns mentals i psiquiàtrics.
- Aplicar un pla de cuidatges d'infermeria als pacients psiquiàtrics.
- Aprendre a aplicar normes de confidencialitat.
- Aprendre a controlar els seus propis porcs i ansietats davant un pacient amb una malaltia mental i/o psiquiàtrica.
- Canviar quan es pugui, la seva actitud i la seva representació mental del malalt psiquiàtric.

Competències

Competències Transversals

- Capacitat per utilitzar el marc d'aprenentatge basat en l'evidència científica per promoure els cuidatges d'infermeria d'excel·lència.
- Capacitat comunicativa per a comprendre i expressar el que s'ha après
- Capacitat d'iniciativa i treball autònom i col·laboratiu, desenvolupant habilitats interpersonals efectives.
- Capacitat de mostrar respecte i tolerància amb les persones i l'entorn

Competències Específiques

- Ser capaç en l'àmbit de la infermeria, de prestar una atenció sanitària tècnica i professional adequada a les necessitats de salut mental i psiquiàtriques de les persones que atenen, d'acord amb l'estat de desenvolupament dels coneixements científics de cada moment i amb els nivells de qualitat i seguretat que s'estableixen en les normes legals i deontològiques aplicables.
- ***Conèixer els problemes de salut mental i psiquiàtrics més rellevants en les diferents etapes del cicle vital, proporcionant cuidatges integrals i d'eficàcia en l'àmbit de la infermeria, en qualsevol nivell d'atenció.***

Continguts fonamentals de l'assignatura

Unitat temàtica I: Introducció als conceptes de salut mental i malaltia mental.

Tema 1.-Evolució històrica de la malaltia mental. Aportacions teòriques dels conceptes psiquiàtrics i de salut mental.

Tema 2.- Serveis de Salut Mental i Psiquiàtrics. Situació actual: xarxa assistencial. Equip multidisciplinari. Classificació de les malalties psiquiàtriques i de salut mental.

Tema 3.- Aspectes ètics i legals en psiquiatria i salut mental

Tema 4.- Perspectiva històrica dels cuidatges d'infermeria en salut mental i psiquiatria. Rol terapèutic d'infermeria.

Tema 5.- Examen de l'estat mental. Principals instruments de valoració: observació, entrevista. Tècniques de comunicació verbal i no verbal.

Unitat temàtica II: Modalitats de tractaments en psiquiatria i salut mental. Cuidatges d'infermeria.

Tema 6.- Estratègies d'intervenció en els cuidatges d'infermeria.

Tema 7.-Tractaments psicofarmacològics: Drogues utilitzades habitualment. Indicacions. Contraindicacions. Efectes esperats. Efectes col·laterals i secundaris. Intoxicació. Monitorització i compliment. Valoració, planificació de cuidatges e intervencions d'infermeria.

Tema 8.- Teràpia electroconvulsiva (TEC). Mecanismes d'acció. Indicacions. Preparació i accions d'infermeria.

Tema 9.- Psicoteràpia .Diferents tipus de teràpies: conductual, dinàmica, cognitiva i sistèmica. Definició, característiques, classificacions, indicacions.

Unitat temàtica III: Problemes de Salut Mental al llarg del cicle vital

Tema 10.- Etiologia i factors patògens de la psiquiatria i la malaltia mental.

Tema 11.- Trastorns de la conducta instintiva: Alteracions d'ingesta (anorèxia i bulímia). Cicle vigília-són i de la sexualitat. Valoració, planificació de cuidatges e intervencions.

Unitat temàtica IV: Problemes de salut mental y psiquiàtrics.

Tema 12.- Trastorns per ansietat: Ansietat, estrès. Valoració, planificació de cuidatges e intervencions.

Tema 13.- Trastorns del comportament: agressivitat, violència, addiccions, es (drogoaddiccions, alcoholisme....

Tema 14.- Trastorns neuròtics. Classificació i forma clínica. Valoració, planificació de cuidatges e intervencions.

Tema 15.- Trastorns del pensament: Trastorns esquizofrènics. Concepte i generalitats. Formes clíniques. Alteracions de les diferents funcions psíquiques. Valoració, planificació de cuidatges e intervencions.

Tema 16.- Trastorns de l'estat d'ànim: trastorns bipolars. Depressió. Suïcidi. Concepte i generalitats. Forma clínica. Alteracions de les diferents funcions psíquiques. Valoració, planificació de cuidatges e intervencions.

Tema 17.- Trastorns de personalitat i del comportament. Classificació i forma clínica. Valoració, planificació de cuidatges e intervencions.

Unitat temàtica V: Cuidatges d'infermeria a pacients amb urgències psiquiàtriques.

Tema 18.- Urgències psiquiàtriques. Crisis d'angoixa o d'ansietat. Suïcidi. Agitació psicomotriu. Violència. Dol agut. Valoració, planificació de cuidatges e intervencions.

SESSIONS GRUPALS

- Recursos assistencials
- Tècniques de valoració i registres: observació, entrevista psiquiàtrica i registres d'infermeria psiquiàtrica.
- Estudi de casos de patologies psiquiàtriques
- Tècniques terapèutiques: teràpia electró-convulsiva, subjecció mecànica.

Eixos metodològics de l'assignatura

La metodologia s'adaptarà als diferents objectius descrits en l'assignatura, utilitzant els següents mètodes didàctics:

En l'exposició dels continguts teòrics en gran grup, la metodologia serà interactiva deductiva: la lliçó magistral amb suports clàssics i audiovisuals, facilitant al màxim la participació de l'alumne i fomentant la reflexió i discussió.

En l'exposició teòric-pràctica es realitzara en grups mitjans (cinc grups) y/o petits(deu grups) dels temes. La

metodologia serà interactiva deductiva i col·laboratiu, on s'utilitzaran: sessions d'experiències, estudi de casos, projeccions de material audiovisual, amb recerca d'informació del temes plantejats.

La metodologia per la opció de l'avaluació única, es realitzarà semipresencial, amb sessions de tutories periòdiques per el professor/a.

Per a tots els alumnes: es treballarà i es mantindrà la comunicació mitjà el campus virtual amb la plataforma Sakay

Sistema d'avaluació

L'avaluació es farà tenint com a base les competències i els objectius marcats en el programa de l'assignatura.

L'avaluació continua

L'avaluació **continua** serà , sumatòria i diagnòstica per a desenvolupar el seguiment i reconduir a l'estudiant en el seu procés formatiu, si es necessari. Aquesta avaluació es farà de la part teòrica i la part teòric-pràctic o grupal. Totes les parts, que s'indiquen, tindran que ser aprovades amb un 5.

La part teòrica te un valor de 40% de la nota final. Se desenvoluparà mitjançant un examen . L'estudiant que suspengui o no li superi tindrà que anar a recuperació. El examen podrà incloure preguntes obertes, de respostes múltiples, casos i veritat i/o fals.

La part teòric-pràctic te un valor del 60 % de la nota final. Dels quals: 20% serà la part del seminaris inclosa en l'examen, 20% de resolució de casos, 20% elaboració d'informes de les diferents activitat. La participació en classes teòriques i en sessions grupals es tindran amb compte.

L' assistència a les sessions grupals serà obligatòria el 80% del total. Si se falten mes , se anirà descomptant de la nota

Per que l'estudiant pugui saber i seguir la seva evolució en el procés de l'aprenentatge de l'assignatura, se'ls mostraran rúbriques de las diferents evidències d'avaluació.

Quadre resum de l'Avaluació:

Activitat	Valor Avaluació
Proba escrita	40%
Proba escrita de seminaris	20%
Resolució de casos	20%
Elaboració d'informes	20%
Altres requisits d'avaluació	
Assistència del 80% a las sessions grupals	

L'avaluació única

L'avaluació única de aquells estudiants amb aquesta situació tenen establertes les següents activitats semipresencial, amb sessions de tutories per valorar el seu procés d'aprenentatge.

L'avaluació serà sumatòria. Totes les parts, que s'indiquen, tindran que ser aprovades amb un 5.

L'assistència a les sessions tutorialis serà obligatòria. Si se falten, se anirà descomptant de la nota

Per que l'estudiant pugui saber i seguir la seva evolució en el procés de l'aprenentatge de l'assignatura, se'ls mostraran rúbriques de las diferents evidències d'avaluació.

Quadre resum de l'Avaluació:

Quadre resum de l'Avaluació:

Activitat	Valor Avaluació
Proba escrita se part teòric	60%
Proba escrita de seminaris	20%
Resolució de casos i d'informes	20%
Altres requisits d'avaluació	
Assistència a las sessions de tutories	

Bibliografia i recursos d'informació

Llibres:

- Eby, L. Brown, N. Cuidados de enfermería en salud mental. Ed. Pearson. 2010.
- Fornes Vives, Joana. "Enfermería en salud mental y psiquiatría: planes de cuidados. Editorial Médica panamericana S.A. Madrid. 2005.
- Fornes , Joana y Carballal, M^aC. "Enfermería en salud mental y psiquiatría: guía práctica de valoración y estrategias de intervención .Editorial Panamericana S.A. Madrid 2005
- Fornes Vives, Joana. "Enfermería en salud mental y psiquiatria. Valoración y cuidados.Madrid: Editorial Médica Panamericana S.A. 2012.
- Goldberg, R.J. Guía práctica para la asistencia del paciente psiquiátrico. Ed. Elsevier Masson , D.L. Barcelona 2008
- O'Brien et als. Enfermería Psiquiátrica. Interamericana. México. 2001
- Rebraca L. Enfermería psiquiátrica y salud mental: conceptos básicos. 6^a ed. McGraw-Hill, Madrid 2007.
- Requena, E. Sáez,R. Guía de estudio de psicopatología de adultos. UOC, Barcelona 2009.
- Sánchez, M. Enfermería Psiquiátrica y salud mental. Publicacions Universitat de Lledia. Colecció Eines 13. Lleida, 1995
- Stuart, G. Enfermería psiquiátrica: principios y prácticas 8^oed. Elsevier, Madrid2006
- Vallejo Ruiloba J. Introducción a la psicopatología y la psiquiatría. 7^a ed. Masson; Barcelona 2011.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

- Borrell i Carrió, F. Entrevista clínica: manual de strategiAS PRÁCTICAS
- Jarne, A. y Talam, A. Manual de psicopatología clínica. Herder: Fundación Vidal i Barraquer. Barcelona 2010.

- Bobes Garcia, J. y cols: Manejo de los trastornos mentales y del comportamiento en asistencia primaria. 2º Ed. DL Oviedo. 1997.
- Tizón García, J.L y cols. Protocolos y programas elementales para la atención primaria a la salud mental: protocolos asistenciales para adultos. Ed. Herder, DL. Barcelona 2000
- Chinchilla, A. y cols. Breviario de urgencias psiquiátricas. Ed. Elsevier. Barcelona 2011.
- Correas, J. y cols. Manual de urgencias psiquiátricas. Ed. Masson. Barcelona 2003.
- Vázquez J.L. Psiquiatría en atención primaria. Ed. Aula Médica. Madrid 2007.
- Morrison M. Fundamentos de enfermería en salud mental. Ed. Mosby, Madrid 1999.
- DSM-IV-TR. Texto revisado. Manual diagnóstico y estadístico de los trastornos mentales Masson. Barcelona 2002.
- Poletti, R.: "Aspectos psiquiátricos de los cuidados de enfermería." Ed. Rol. Barcelona. 1990.
- CIE-10. Clasificación de los trastornos mentales y del comportamiento: Panamericana. Madrid. 2000.
- Megías-Lizancos, F.; Molino Contreras, J.L.; Pacheco Borrella, G. Guía de intervención rápida de Enfermería en Psiquiatría y Salud Mental. Madrid: DAE, 2005..
- Rincón, E., y cols. Terapia ocupacional: Intervención de distintas patologías. Ed. Formación Alcalá. Alcalá la Real. 2007.
- Gómez, J. Salvanés, R. Terapia ocupacional en psiquiatría. Ed. Mira. Zaragoza 2003.
- Ortega, F. Psicoterapia: Teoría y práctica. Secretaria de publicaciones, Universidad de Sevilla 2008.
- Guillamon, N. Guía de psicopatología infantil. UOC, Barcelona 2009
- Wiener, JM. Dulcan, MK. Tratado de psiquiatría de la infancia y la adolescencia. Ed. Masson. Barcelona 2006
- Gradillas, V. La familia del enfermo mental: la otra cara de la psiquiatría. Ed. Díaz de Santos. Madrid 1998

Radicales i revistes:

Referències web:

http://www.nureinvestigacion.es/enlaces_nure.cfm?ID_MENU=256 (Revista Científica de Enfermería)

<http://www.index-f.com/presencia/revista.php> (Revista de Enfermería de Salud Mental)

<http://www.ub.es/aentde/welcome.htm> (AENTDE Asociación Española de Nomenclatura, Taxonomía y Diagnósticos de Enfermería)

www.psiquiatria.com

<http://www.terra.es/personal2/enfesm/enlaces.htm>

<http://modulo6psiquiatria.blogspot.com/2008/09/estudios-de-casos-clinicos-psiquitricos.html>

Material audiovisual:

Alguien voló sobre el nido del cuco. Director: Milos Forman.

Mejor imposible. Director: James L. Brooks.

Shine. Director: Scott Hicks.

Mister Jons. Director: Mike Figgis

Patch Adams. Director: Tom Shadyac

Una mente maravillosa: Rou Howard